

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/48/2017
Identifikačné číslo spisu: 4106222852
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4106222852.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. V., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v N., S., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Ivetou Lenčేశovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Farská 28, proti žalovaným 1/ V. W., narodenému XX. X. XXXX, bývajúcemu v N., W., 2/ Z. W., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v N., W., obaja v dovolacom konaní zastúpení BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o. so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo nám. 25, o určenie, že žalovaní nespĺnili podmienky na vydanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/240/2006, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2016 sp. zn. 9Co/40/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra rozsudkom zo 4. novembra 2015 č. k. 12C/240/2006 -718 určil, že žalovaní 1/ a 2/ nespĺnili podmienky na vydanie Notárskej zápisnice JUDr. Jany Jánoškovej NZ 322/98, NZ 323/98 zo dňa 8. 10. 1998 ako osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nachádzajúcim sa v kat. úz. N., odčlenených z pôvodných pozemno-knižných parciel č. XX/X, č. XX/X, č. XX/X, č. XX/X, vedených v pozemno-knižnej vložke č. XX, pozemno-knižných parciel č. XX a č. XX/X vedených v pozemno-knižnej vložke č. XXXX a pozemno-knižnej parcely č. XXX. vedenej ako neknihovaný majetok, geometrickým plánom č. XXX/XX ako parc. č. XXX/XX - ostatná plocha o výmere 191 m² a parc. č. XXX/XX -ostatná plocha o výmere 224 m², aktuálne vo vlastníctve žalovaných 1/ a 2/ so spoluvlastníckym podielom o veľkosti 1/1 zapísaným na LV č. XXXX, parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape ako parc. č. XXX/XX - ostatná plocha o výmere 191 m² a parc. č. XXX/XX - ostatná plocha o výmere 137 m². Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Vychádzal zo zistení, že podľa geometrického plánu č. X/XXXX vyhotoveného pre účely vyvlastnenia bol pozemok parc. č. XX záhrada o výmere 489 m², v tom čase

vlastnícky patriaci P. Z., rod. F., P. V., rod. F. (stará matka žalobkyne) a S. M., rod. F., rozdelený na parc. č. XX/X o výmere 67 m² (bol zapísaný späť do pozemkovoknižnej vložky č. XX pod A.I. radové č. 1. a zostal doterajším vlastníkom) a na parc. č. XX/X o výmere 422 m² (z vložky č. XX bol odpísaný a zapísaný do vložky č. XX pozemkovej knihy), že rozhodnutím MsNV v Nitre zn. Výst. XX/XXXX-Hr. z 2. 11. 1956 boli vyvlastnené za náhradu v prospech Československého štátu pre účely výstavby sídliska W., okrem iných, aj nehnuteľnosť parc. č. XX/X, ktorá bola zapísaná do pozemkovoknižnej vložky č. XX v prospech Československého štátu v celosti - operatívna správa pre MsNV v Nitre, že žalovaní 1/ a 2/ sú na základe osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydaného formou Notárskej zápisnice JUDr. Janou Jánošíkovou NZ 322/98, NZ 323/98 z 8. 10. 1998 (ďalej len „osvedčenie vyhlásenia o vydržaní“) aktuálne zapísaní ako vlastníci, okrem iných, aj pozemkov parc. č. XXX/XX - ostatná plocha o výmere 191 m² a parc. č. XXX/XX. - ostatná plocha o výmere 137 m² evidovaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXXX, a že žalobkyňa a J. V. (nebohý brat žalobkyne) podali dňa 14. 4. 2004 žiadosť na Obvodný pozemkový úrad v Nitre (ďalej len pozemkový úrad) o navrátenie vlastníctva k pozemkom evidovaným okrem iného aj v pozemkovoknižnej vložke č. XX a že pozemkový úrad konanie prerušil podľa § 29 ods. 1 Správneho poriadku do rozhodnutia v tejto veci. K naliehavému právnomu záujmu žalobkyne na požadovanom určení uviedol, že pozemkový úrad prerušil reštitučné konanie až do právoplatného skončenia v tejto veci, keďže ako vlastníci predmetných pozemkov sú evidovaní žalovaní, teda fyzické osoby, v ktorom prípade nie je oprávnený pozemky vydať. Žalobkyňa má preto naliehavý právny záujem na tejto žalobe, lebo v prípade jej vyhovenia môže reštitučný orgán v konaní o navrátenie pozemkov ďalej pokračovať. K námietke žalovaných o nedostatku vecnej legitímácie na strane žalobkyne uviedol, že v konaní o určenie nesplnenia podmienok na vydanie vyhlásenia osvedčenia o vydržaní žalovanými podľa hmotného práva nerozlučnosť spoločenstva účastníkov konania vyplýva na žalovanej strane a nie na strane žalujúcej. V prípade úspechu žalobkyne bude na liste vlastníctva obnovený pôvodný stav a následne bude môcť pokračovať reštitučné konanie na pozemkovom úrade. K veci samej mal výsledkami vykonaného dokazovania preukázané, že na strane žalovaných nebola splnená podmienka, že vec mali nepretržite v držbe po zákonom stanovenú dobu 10 rokov, že im chýbal právny titul (dôvod) nadobudnutia nehnuteľností a tiež dobromyseľnosť, že im nehnuteľnosti patria. Podľa okresného súdu žalovaní si do plynutia vydržacej doby nemohli započítať vydržaciú dobu právneho predchodcu p. M., lebo výsledkami vykonaného dokazovania (výsluchom svedkýň S. M. a Q. B.) boli vyvrátené skutočnosti uvádzané v notárskej zápisnici, že p. M. predmetné pozemky užíval na základe kúpy od S. M.. Podľa jej výpovede p. M. nemal od nej žiadne splnomocnenie, ani povolenie na užívanie pozemkov a ani neuviedla, že by mu predmetné pozemky predala. Okrem toho, žalovaní nemali žiaden právny titul, od ktorého by mohli odvodzovať dobromyseľnosť, že im sporné pozemky patria. Nebolo preukázané, že by žalovaní mali nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti v roku 1997 v súvislosti s kúpou susediaceho pozemku parc. č. XXX. ako nevysporiadaný pozemok. Nemohli preto v roku 1998 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu vydržaním pre neuplynutie zákonom stanovenej 10 ročnej vydržacej doby a pre absenciu oprávnenej držby počas zákonom stanovenej doby. Dospel k záveru, že žalovaní nespĺnili zákonom stanovené podmienky pre vydanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní a teda, že nemohli nadobudnúť do vlastníctva sporné pozemky vydržaním. Žalobe preto v celom rozsahu vyhovel. Právne vec posúdil podľa § 80 písm. c) a § 91 ods. 1 a ods. 2 O. s. p., § 123, § 124, § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a ods. 3 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 3 O. s. p. a vyslovil, že o nich rozhodne samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 30. júna 2016 sp. zn. 9Co/40/2016 na odvolanie žalovaných napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že okresný súd náležite zistil skutkový stav, správne vec po právnej stránke posúdil a stotožnil sa aj s odôvodnením jeho rozsudku. K námietkam žalovaných v otázke naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení uviedol, že pozemkový úrad prerušil konanie o žiadosti žalobkyne o navrátenie vlastníctva k sporným pozemkom a vyzval ich na podanie žaloby z dôvodu, že vlastníctvo fyzických osôb k sporným pozemkom by bolo zákonnou prekážkou ich vydania. Práve podanou žalobou sa môže odstrániť neistota v právnom postavení žalobkyne v reštitučnom konaní. V prípade vyhovenia žalobe rozsudok súdu bude podkladom pre následné rozhodnutie príslušného orgánu o navrátení vlastníckeho práva. K tvrdeniu žalovaných, že zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom o zmene a doplnení zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“) na žalobkyňu nedopadá, a preto nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení uviedol, že súd v občianskom súdnom konaní nie je oprávnený riešiť ani ako otázku predbežnú dôvodnosť uplatneného nároku žalobkyne; v zmysle § 5 ods. 1 až ods. 3 reštitučného zákona je v konaní o navrátenie vlastníctva k pozemku príslušný pozemkový úrad. Dospel preto k záveru, že súd prvej inštancie otázku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení posúdil správne. Pokiaľ ide o právne posúdenie otázky vydržania sporných nehnuteľností žalovanými, plne sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaní nesplnili podmienky pre vydanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní. Podľa obsahu notárskej zápisnice žalovaní mali nadobudnúť uvedené pozemky v roku 1997 v súvislosti s kúpou vedľajšieho pozemku parc. č. XXX a ich právny predchodca p. M. mal užívať predmetné pozemky na základe kúpy od S. M., ktorá ich užívala ako dedičstvo po P. S.. Tieto skutočnosti boli ale výsledkami vykonaného dokazovania vyvrátené. Žalovaní nemali žiaden právny titul zakladajúci ich dobromyseľnosť o tom, že im pozemky patria. Z obsahu kúpnych zmlúv z 10. 6. 1997 a z 19. 11. 1999, ktorými nadobudli do vlastníctva pozemky parc. č. XXX, resp. parc. č. XXX/X nevyplýva, že by predmetom kúpy boli aj sporné pozemky. Pokiaľ by sa žalovaní chopili držby na základe právneho úkonu nepodpísaného prevodcom, takýto právny úkon nemôže viesť k vydržaniu, lebo omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je ospravedlniteľný. Keďže v konaní bolo preukázané, že predmetné pozemky neužívali ani ich predchodca p. M. a ani p. M., nemohli si započítať do vydržacej doby dobu svojho predchodcu. Ani v prípade, ak by si žalovaní odvíjali vydržaciu dobu od vydania notárskej zápisnice v roku 1997, neuplynula by im zákonná vydržacia lehota, lebo v novembri 2006 bola žalobkyňou podaná vo veci žaloba, ktorá spochybnila postavenie žalovaných ako oprávnených držiteľov, resp. vlastníkov. Ani ďalšie námietky žalovaných uvedené v odvolaní spočívajúce v tom, že súd prvej inštancie nemal pripustiť zmenu návrhu podľa § 95 ods. 2 O. s. p., že nerešpektoval ustanovenie § 118 O. s. p. a že rozsudok okresného súdu nie je odôvodnený v súlade s požiadavkami uvedenými v § 157 ods. 2 O. s. p. nepovažoval za dôvodné. Rozsudok súdu prvej inštancie preto ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali včas dovolanie žalovaní 1/ a 2/, ktorí ho odôvodnili existenciou vady podľa § 420 písm. f) C. s. p. a nesprávnym právnym posúdením veci, pričom jeho prípustnosť uplatnili podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. a ak by napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu už vyriešená, žiadali prípustnosť posúdiť podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. vymedzili nesprávnym procesným postupom konajúcich súdov pri hodnotení výpovede svedkyne S. M. a porušením povinností vyplývajúcich z ustanovenia § 118 ods. 2 O. s. p. súdom prvej inštancie. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci uviedli, že odvolací súd (tiež súd prvej inštancie) nesprávne posúdil predovšetkým otázku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Podľa ich názoru záujem žalobkyne na požadovanom určení nie je možné kvalifikovať ako naliehavý, lebo spoluvlastnícke podiely na sporných nehnuteľnostiach neboli vôbec predmetom dedičského konania po právnych predchodcoch žalobkyne. Žalobkyňa nepreukázala ani žiadny relevantný právny dôvod, na základe ktorého by mala byť úspešná v reštitučnom konaní, pričom naliehavý právny záujem nemôže byť založený na tom, že pozemkový úrad prerušil prebiehajúce reštitučné konanie do skončenia tohto súdneho konania, ktorý postup považovali za nezákonný. Podľa žalovaných sa reštitučný zákon na daný právny vzťah nevzťahuje, lebo vlastníctvo možno navrátiť len k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond, čo sporné pozemky nespĺňajú. Ak by aj bolo možné reštitučný zákon aplikovať, aj tak by žalobkyňa pozemky nebolo možné vydať, keďže sú v ich vlastníctve ako fyzických osôb. Poukázali na ustálenú rozhodovaciu prax súdov, podľa ktorej žalobca má naliehavý právny záujem na žiadanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo, lebo právny vzťah, ktorého je účastníkom alebo ak by sa jeho právne postavenie bez takéhoto určenia stalo neistým (rozsudok NS SR sp. zn. 5 Cdo 136/2007), resp. podľa ktorej naliehavý právny záujem je spravidla možné konštatovať iba v prípadoch, ak určovacia žaloba vytvorí pevný právny základ medzi stranami sporu a zabráni ďalším prípadným sporom. Žalobkyňa nikdy nebola účastníkom právnych vzťahov týkajúcich sa sporných nehnuteľností, v konaní nepreukázala žiadny právny titul a navyše nehnuteľnosti nespádajú pod právny režim predmetu reštitúcie. Vyhovením žalobe sa právne postavenie žalobkyne nezmení, lebo na základe

takéhoto rozhodnutia nemožno zapísať vlastnícke právo žalobkyne k nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností. Nezabezpečí pre žalobkyňu ani ich vrátenie v reštitučnom konaní, naopak zhoršuje právne postavenie žalovaných a žiadnym spôsobom neprispieva k pevnému usporiadaniu právnych vzťahov medzi stranami sporu. Nesúhlasili s konštatovaním odvolacieho súdu, že reštitučné konanie iniciované žalobkyňou v plnej miere odôvodňuje jej naliehavý právny záujem na požadovanom určení, zvlášť za situácie, keď už na prvý pohľad je zrejmé, že žalobkyňa nemôže byť v reštitučnom konaní úspešná. Uviedli, že nemajú vedomosť o tom, že by dovolací súd v rámci rozhodovacej praxe uvedenú právnu otázku riešil. V kladnom prípade majú za to, že odvolací súd sa napadnutým rozhodnutím od ustálenej praxe dovolacieho súdu odklonil. Pokiaľ ide o právne posúdenie otázky vydržania, nesúhlasili s odvolacím súdom, že nespĺnili podmienky pre vydanie vyhlásenia osvedčenia o vydržaní. Od spísania notárskej zápisnice si boli absolútne istí, že sú vlastníckmi nehnuteľností (tieto mali zapísané na liste vlastníctva, obhospodarovali ich, platili dane). Pri držbe nehnuteľností boli dobromyseľní, že im tieto patria (inak by si na nich nepostavili dom), pričom túto dobromyseľnosť nenarušilo ani začatie tohto súdneho konania (predmet sa týkal najskôr úplne inej právnej otázky). Ich dobromyseľnosť mohla byť prvýkrát narušená až nepravdivou výpoveďou svedkyne M. dňa 15. 7. 2009, t. j. 11 rokov po spísaní notárskej zápisnice. Poukazovali na to, že nemali žiadne vedomosti o vzťahoch medzi pánom M. a svedkyňou, mohli si preto oprávnenne započítať plynutie vydržacej doby svojich právnych predchodcov. Aj v prípade, ak by sa dovolací súd stotožnil so záverom odvolacieho súdu, jednoznačne preukázali vydržanie predmetných nehnuteľností po vydaní notárskej zápisnice. Odvolací súd dospel preto na základe existujúceho skutkového stavu k nesprávnemu právnemu záveru, že žalovaní nehnuteľností nenadobudli do vlastníctva vydržaním. Napokon namietali nesprávne právne posúdenie pripustenia zmeny žalobného návrhu odvolacím súdom. Uviedli, že predmetom konania pred súdom prvej inštancie bolo od roku 2006 do roku 2015 určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Dokazovanie nesmerovalo k skúmaniu podmienok vydania notárskej zápisnice a konalo sa o úplne odlišných skutočnostiach s odlišnou právnou kvalifikáciou. Odvolací súd preto na zistený skutkový stav ustanovenie § 95 ods. 2 O. s. p. nesprávne aplikoval. Navrhli preto, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho aj prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Žalovaní podaním zo 16. 6. 2017 navrhli, vzhľadom na vydanie uznesenia Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 VCdo 2/2017, zmenu rozsahu podaného dovolania tak, že dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 420 C. s. p. berú v celom rozsahu späť. Žiadali, aby dovolací súd preskúmal vec len z dôvodu nesprávneho právného posúdenia veci, pričom pri otázke naliehavého právneho záujmu upustili od založenia prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Mali za to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval v obdobnej veci pod sp. zn. 2 MCdo 20/2007, od ktorého záverov sa odvolací súd odklonil.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že procesný postup konajúcich súdov v súvislosti so svedeckou výpoveďou S. M. v žiadnom prípade nezakladá znemožnenie žalovaným uplatňovať ich procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. To isté platí aj v súvislosti s námietkou žalovaných o nespĺnení povinnosti, ktoré súdu ukladá ustanovenie § 118 ods. 2 O. s. p. K námietkam žalovaných ohľadne právného posúdenia veci poukázala na navzájom odporujúce si dôvody prípustnosti uvádzané žalovanými. Zámerom podanej žaloby nebolo vyvolať zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech žalobkyne. Pokiaľ žalovaní poukazujú na vytvorenie právnej neistoty na ich strane, boli to práve oni, ktorí napriek nespĺneniu podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemkom vydržaním, sa nechali na podklade osvedčenia vyhlásenia o vydržaní ako vlastníci pozemkov do katastra zapísať. Pokiaľ ide o nesprávne právne posúdenie v otázke zmeny žaloby uviedla, že už v roku 2009 sa domáhala zmeny žaloby v znení, ako bolo napokon rozhodnuté. Nemôže ísť na jej ľarchu procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý nesprávne tomuto návrhu nevyhovet. Neobstojí ani argumentácia žalovaných o vydržaní vlastníckeho práva najneskôr ku dňu 8. 10. 2008. Ak absentovalo naplnenie zákonnej podmienky dobromyseľnosti žalovaných už v čase spísania notárskej zápisnice, nemohla byť u žalovaných daná ani v okamihu podania žaloby 16. 11. 2006. Navrhla preto dovolanie žalovaných ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovene zákonom (§ 428 C. s. p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho

prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalovaní odôvodňovali prípustnosť dovolania pôvodne podľa § 420 písm. f) C. s. p. a v otázke naliehavého právneho záujmu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) C. s. p. V priebehu dovolacieho konania upravili rozsah dovolania tak, že netrvali na dovolacom dôvode uplatnenom podľa § 420 písm. f) C. s. p. a že pokiaľ ide o otázku naliehavého právneho záujmu trvajú na prípustnosti dovolania len podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.

8. Keďže obmedzenie dovolacích dôvodov Civilný sporový poriadok neviaže na žiadnu lehotu ako tomu je v prípade ich zmeny a doplnenia, dovolací súd prihliadol na tento procesný návrh dovolateľov a vecou sa nezaoberal z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) C. s. p.

9. Dovolací súd pristúpil preto k preskúmaniu prípustnosti dovolania žalovaných, pokiaľ uplatnili ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

10. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení vecí. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.).

12. Žalovaní v otázke naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe (§ 80 písm. c) O. s. p.) uviedli právne posúdenie vecí, ktoré podľa ich názoru je nesprávne a uviedli aj právnu argumentáciu, z ktorej vyvodzovali nesprávnosť právneho posúdenia tejto otázky odvolacím súdom. Dovolací dôvod teda vymedzili spôsobom, ako to predpokladá ustanovenie § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. Prípustnosť dovolania v tejto otázke odôvodnili odklonom odvolacieho súdu od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, pričom za jeho ustálenú prax považovali rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 20/2007. Podľa názoru dovolateľov žalobkyňa nikdy nebola účastníkom právnych vzťahov týkajúcich sa predmetných nehnuteľností a ani nepreukázala žiaden právny titul, na základe ktorého by ňou mohla byť. Vyhovením žalobe sa právne postavenie žalobkyne žiadnym spôsobom nezmení, keďže rozhodnutie súdu neimplikuje existenciu jej vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Výdaním rozhodnutia nedochádza ani k pevnému usporiadaniu právnych vzťahov medzi stranami sporu, žalobkyňa sa ním nezabezpečí navrátenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v reštitučnom konaní a na základe neho nie je možné ani zapísať vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností. Uviedli, že v danej veci ide o obdobný prípad a že z uvedeného uznesenia jasne vyplýva, ako dovolací súd nazerá na preukazovanie naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov.

13. Pokiaľ ide o rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré dovolatelia odkazujú, ide o rozhodnutie, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 55/2009, a teda predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ktorého právna veta znie: „Rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaní nie sú vlastníckymi nehnuteľnosťami, nemôže zlepšiť právne postavenie žalobkyne, ktorá svoje vlastnícke právo nepreukazuje na ňu znejúcim tzv. nadobúdacím titulom a dosiaľ nebola zapísaná ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti v evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Na podaní žaloby, predmetom ktorej je takéto určenie, nemá žalobkyňa naliehavý právny záujem [§ 80 písm. c) O. s. p.]“.

14. Podľa dovolacieho súdu v danom prípade ale nejde o obdobnú vec, ktorá bola predmetom rozhodovania vo veci, z ktorej vzišiel judikát, na ktorý dovolatelia odkazujú.

15. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa (na rozdiel od žalobkyne v judikovanom prípade) uplatnila návrhom zo 14. 4. 2004 na Obvodnom pozemkovom úrade v Nitre nárok o navrátenie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. a že reštitučné konanie bolo pozemkovým úradom prerušené podľa § 29 ods. 1 Správneho poriadku až do právoplatného skončenia tohto súdneho konania, keďže sa v ňom rieši predbežná otázka, ktorej vyriešenie má význam pre rozhodnutie o nároku uplatnenom žalobkyňou. Žalobkyňa odôvodnila (na

rozdiel od žalobkyne v judikovanom prípade) naliehavý právny záujem na požadovanom určení tým, že v rámci reštitučného konania zistila, že žalovaní sú zapísaní v katastri nehnuteľností na podklade osvedčenia vyhlásenia o vydržaní ako vlastníci sporných pozemkov, v ktorom prípade reštitučný orgán nie je oprávnený pozemky vydať. Preto podala žalobu o určení, že žalovaní nespĺňajú podmienky na vydanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní s tým, že vyhovujúci rozsudok bude tvoriť len predpoklad navrátenia jej vlastníckeho práva k pozemkom v reštitučnom konaní. Týmto rozsudkom je možné odstrániť neistotu v jej postavení ako účastníčky reštitučného konania a po jeho právoplatnosti by pozemkový úrad pokračoval v konaní o navrátenie vlastníctva k pozemkom.

16. Odvolací súd odôvodnil naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení predovšetkým tým, že pozemkový úrad prerušil konanie v reštitučnej veci do skončenia súdneho konania, keďže vlastníctvo fyzických osôb k sporným pozemkom by bolo zákonnou prekážkou ich vydania. Práve podanou žalobou podľa odvolacieho súdu možno odstrániť neistotu v právnom postavení žalobkyne v reštitučnom konaní, keď v prípade vyhovenia žalobe pozemkový úrad bude môcť rozhodnúť o navrátení vlastníckeho práva k pozemkom a teda výsledky tohto konania budú podkladom pre následné rozhodnutie v prerušenom reštitučnom konaní.

17. Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že žalobkyňa (na rozdiel od žalobkyne v judikovanom prípade) podanou žalobou sledovala hlavne posilnenie jej postavenia v pozícii účastníka reštitučného konania o navrátenie vlastníctva k pozemkom a nie to, aby vlastníctvo k pozemkom bolo zapísané v katastri nehnuteľností v jej prospech, ako to mylne tvrdia dovolatelia. Aj odvolací súd videl naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení predovšetkým v tom, že vyhovujúci rozsudok bude podkladom pre rozhodnutie v prerušenom reštitučnom konaní, pričom vyriešenie otázky, či žalovaní (ne)spĺňajú podmienky na vydanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní, má nepochybne význam pre rozhodnutie v reštitučnom konaní, lebo vlastníctvo k pozemkom nemožno navrátiť, ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby (§ 6 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona). Pritom až rozhodnutie pozemkového úradu o navrátení vlastníckeho práva k pozemkom bude podkladom pre zmenu zápisu v katastri nehnuteľností. Z obsahu spisu je zrejmé aj to, že na strane žalobkyne tu z pohľadu reštitučného zákona existuje jej právny vzťah k predmetu sporu, keďže žalobkyňa je vnučkou P. V., rod. F., spoluvlastníčkou vyvlastneného pozemku parc. č. XX/X (dovolatelia v dovolaní nespochybňovali identickosť novovytvorených parciel s uvedenou pozemkovoknižnou parcelou) a že pozemok parc. č. XX/X bol v čase vyvlastnenia vedený v evidencii, pokiaľ ide o druh (kultúru) pozemku, ako záhrada. Podľa dovolacieho súdu za tohto stavu bolo potrebné pripustiť ako prostriedok procesnej ochrany žalobkyne ňou uplatnenú žalobu. V tomto smere dovolací súd poukazuje na ustálenú súdnu prax, ktorá dospela k záveru, že existencia naliehavého právneho záujmu je daná aj vtedy, ak určení (ne)existencie práva, o ktoré v konaní ide, by mohlo priaznivo ovplyvniť právne postavenie žalobcu, pričom toto ovplyvnenie môže spočívať nielen v tom, že deklaráciou sa odstráni spornosť, či neistota žalobcovho právneho postavenia, ale aj v tom, že by žalobcovi zakladala možnosť uplatniť vlastné zo zákona, prípade zo záväzkového vzťahu (vynútiteľné) právo (pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 69/2003). Toto priaznivé ovplyvnenie právneho postavenia žalobcu môže nepochybne spočívať aj v tom, že v prípade vyhovenia žalobe, sa výrazne posilní jeho pozícia účastníka v prebiehajúcom správnom konaní, ako tomu je v posudzovanej veci. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 137/2008, podľa ktorého „...Účastník konania má právo na to, aby platnosť sporného Občianskoprávneho úkonu posúdil všeobecný súd postupom podľa tretej, resp. štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Na tomto práve nemôže nič zmeniť skutočnosť, že spornú právnu otázku môže ako predbežnú otázku posúdiť aj správny orgán v správnom konaní. A fortiori platia tieto závery za situácie, keď správny orgán konanie prerušil a čakal na rozhodnutie všeobecného súdu o platnosti, resp. neplatnosti spornej zmluvy. Rozhodnutie všeobecného súdu mohlo výrazne posilniť (resp. vyjasniť) pozíciu účastníka v prebiehajúcom správnom konaní“.

18. Dovolací súd so zreteľom na vyššie uvedené dospel k záveru, že odvolací súd v tomto prípade riešil otázku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Na daný prípad závery vyplývajúce z judikátu R 55/2009, na ktoré odkazovali žalovaní, nedopadajú. Nebola tak splnená podmienka prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., a to, že odvolací súd sa pri riešení otázky naliehavého právneho záujmu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd preto dovolanie žalovaných v tejto časti podľa § 447 písm. c) C. s. p. ako neprípustné odmietol.

19. Pokiaľ dovolatelia v dovolaní uplatnili nesprávne právne posúdenie vo vzťahu k (ne)splneniu podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva odvolacím súdom treba uviesť, že vo vzťahu k tomuto právnenému posúdeniu veci, na rozdiel od predchádzajúceho, nevymedzili dovolací dôvod v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.

20. Právny posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio juris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio fakty), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

21. Podľa dovolacieho súdu takáto argumentácia vo vzťahu k tomuto právnenému posúdeniu veci, od vyriešenia ktorého záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu v merite veci, v dovolaní žalovaných úplne absentuje. Žalovaní v dovolaní totiž argumentujú len tým, že po vydaní osvedčenia vyhlásenia o vydržaní preukázali vydržanie predmetných nehnuteľností. Vôbec neuviedli dôvody, pre ktoré pokladajú za nesprávny právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého podmienky pre vydanie osvedčenia nesplňajú, ktorý právny záver bol nosným (podstatným) pre jeho rozhodnutie. Navyše, v dovolaní neoznačili konkrétnu právnu otázku, ktorú podľa nich odvolací súd riešil nesprávne. Dovolací súd nemá preto možnosť posúdiť, či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.), alebo či nebola vôbec dovolacím súdom riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

22. Dovolanie podané dovolateľmi pre nesprávne právne posúdenie vo vzťahu k tomuto právnenému posúdeniu preto nezodpovedá požiadavkám z hľadiska vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 C. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolanie žalovaných v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) C. s. p.

23. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že ak žalovaní nesplnili podmienku dobromyseľnosti, že im pozemky patria v čase vydania osvedčenia, čo v konaní bolo jednoznačne preukázané a čo žalovaní v dovolaní ani nepochybňovali, nemohla byť táto podmienka na ich strane splnená ani po jeho vydaní. Ak totiž notár osvedčuje právne významnú skutočnosť, do deja nezasahuje, zásadne jeho jedinou úlohou je zaznamenať to, čo sa pred ním odohralo. Nedozerá a nie je zodpovedný za to, či obsah uvedených skutočností je v súlade s právnym poriadkom. Ak preto výsledkami vykonaného dokazovania skutočnosti uvádzané žalovanými v notárskej zápisnici boli vyvrátené (a teda nepravdivé), nemožno na základe nich vydaného osvedčenia vyhlásenia o vydržaní, z tohto osvedčenia zo strany žalovaných vyvodzovať pre seba priaznivé právne následky spočívajúce v tom, že pri vstupe do držby boli dobromyseľní, že im pozemky patria. Nikto totiž nemá mať prospech z vlastného bezprávia.

24. Napokon, dovolací súd dospel k záveru, že ani v súvislosti s námietkou nesprávneho právneho posúdenia zmeny žaloby (§ 95 ods. 2 O. s. p.) dovolanie žalovaných nie je prípustné. Dovolací súd v podrobnostiach odkazuje na dôvody uvedené v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu, s ktorými sa stotožňuje. Ak odvolací súd zmenu žaloby posudzoval z hľadiska, či výsledky doterajšieho konania (ne)mohli byť odkladom pre konanie o zmenenej žalobe, konal v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Treba zdôrazniť, že úvaha, či by výsledky doterajšieho konania (ne)mohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu je podmienená predbežným hodnotením dôkazov a vnútorným presvedčením sudcu a jeho myšlienkového postupu. Táto úvaha preto patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Dovolací súd posudzujúci prípustnosť dovolania v merite veci, už nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 94/2007). Dovolací súd preto aj v tejto časti dovolanie žalovaných ako neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

25. So zreteľom na body 17. až 24. rozhodnutia dovolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku uznesenia a dovolanie žalovaných odmietol.

26. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyni úspešnej v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením

povinnosti žalovaným zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.